

ARXIV

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

FUNDAT L'ANY 1910

Nº 109

QUARTA ÈPOCA



JULIOL-DESEMBRE 2002

SUMARI:

Les masies del nostre entorn.

Commemoracions d'obligat compliment: Any Internacional de les Muntanyes, per Col·lectiu de les Petites Travessades.

Mossèn Cinto Verdaguier, en el centenari de la seva mort.

Commemorant un cinquantenari: Mossèn Cinto, excursionista, per Jaume Fabrés i Amorós.

Gaietà Trenchs i Sicart, per Manuel Planchat i Villacampa.

Una caminada al Canigó, per Jaume Busqueta i Escamilla.

Al Monte Paterno pels camins de la guerra, per Ferran Lozano i Ferrer.

Notes florístiques de la Serra del Ros, per Antoni Comellas i Garcia.

El millor fora pistes d'Europa als 11 anys: de l'Aiguille du Midi a Chamonix, per Jordi Sebastià i Galí.

CRÒNICA: Assemblea General Extraordinària. Actes celebrats. Ressenya. Exposicions.

ACTES SOCIALS: Dinar de Germanor i Acte d'Homenatge. 54è Campament Social d'Alta Muntanya.

NOTICIARI DIVERS: Distincions a uns consocis. Terrassenc de l'any 2002. Inauguració de la plaça d'Iu Pons. Agraïment. En la mort d'en Pere Elies i Busqueta.

NECROLÒGIQUES: Gaietà Trenchs i Sicart. Núria Olivé.

Biblioteca: Adquisicions i donatius.

Secció d'Excursionisme: Activitats. Petites travessades familiars. Vocalia d'Història. Grup de Senders.

Secció Infantil i Juvenil: Farigola-Kinder.

Secció d'Esquí: Activitats.

Secció de Fotografia: 65è Saló de Fotografia.

Secció d'Investigacions Subterrànies: Campanya espeleològica Pics d'Europa. 41è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia. Espeleokinder.

Publicació periòdica del Centre Excursionista de Terrassa.

Raval de Montserrat, 13 - 08221 Terrassa (el Vallès Occidental) - Telèfon 93 788 30 30 - Fax 93 788 69 06 - Apartat de Correus 491

President C.E.T.: Àngel Casanovas i Crespo.

Consell de Redacció: Valentí Fabrés i Cardona, Francesc Palet i Setó, i Salvador Vives i Jorba.

Els autors dels articles són els únics responsables de les seves opinions. L'Editorial és l'única opinió oficial del Centre Excursionista de Terrassa.

Preimpresió: Avantgràfic, S.L. - Terrassa

Impressió: Egar-Gràfic, S.L. - Terrassa

Dipòsit Legal: B-5793-1963

Portada: "Sima Gòtica I". Segon premi del 65è Saló de Fotografia, tema Espeleologia. Autor: Tomàs Martín Ruiz.

ARXIV

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

FUNDAT L'ANY 1910

Adherit a la
FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPELEOLOGIA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPORTS D'HIVERN
INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL



QUARTA ÈPOCA
JULIOL-DESEMBRE 2002
Núm. 109

LES MASIES DEL NOSTRE ENTORN

La mecanització del camp per una banda i per l'altra la necessitat de més i més terrenys que demana la construcció de nous habitatges o d'instal·lacions industrials, fan que moltes de les masies properes a la ciutat hagin estat abandonades i fora d'ús.

Els masovers no han resistit l'allau expansiva de la ciutat i, en no poder lluitar contracorrent, n'han marxat. Algunes cases de pagès, les de més sòlida construcció i amb un grapat d'anys a sobre, sortosament, no han estat desmantellades.

S'han transformat en hotels, centres cívics o residències temporals per a gaudi de la ciutadania, angoixada de l'estretor i el brogit en què es viu en les grans urbs.

Aquell va i ve del camp a la ciutat dels nostres avantpassats, que llevat de l'hereu no podien restar a la casa perquè no s'hi podien mantenir; avui va en sentit contrari, retornem a pagès, però només a estonetes curtes. Segurament això fa que no desapareguin del tot aquestes construccions avials. Caldrà adaptar-les i fer-les confortables de cara als estadants de poca durada i passavolants.

Dient tot això, no descobrim res, ja sabem que es va fent arreu del país.

També s'haurà de tenir cura a netejar i arranjar bé els voltants d'aquestes cases, si és que encara no les ha absorbit la nova demanda d'espais i així reconvertir-los en jardins.

Els terrenys abandonats dels anteriors conreus es converteixen ràpidament en boscos, generalment de pins, i amb greu perill d'incendi.

És un tema complicat. Procurar salvar les masies properes, que encara resten improductives, i dedicar-les a cases de repòs i d'esplai.

COMMEMORACIONS D'OBLIGAT COMPLIMENT

Any Internacional de les Muntanyes

Per Col·lectiu de les PETITES TRAVESSADES

L'11 de desembre de 2001, a l'ONU es donà la sortida als actes que haurien de celebrar-se arreu del món durant l'any 2002, declarat ANY INTERNACIONAL DE LES MUNTANYES, amb l'objectiu de promoure la conservació i el desenvolupament, en les regions de muntanya, d'una economia estable no renyida amb el respecte i la supervivència dels recursos naturals.

La *Union Internationale des Associations d'Alpinisme* (UIAA), així com la FEEC se sumaren a la iniciativa, a la qual també s'afegí la Generalitat de Catalunya a través de la comissió nomenada a aquest efecte. Encara que modestament, ens semblà interessant afegir-nos a l'estol d'activitats que es programaren al nostre país.

I ho vàrem fer dedicant l'excursió del dia 29 de setembre de 2002 a atènyer un cim d'alçària superior a la que habitualment estem acostumats. Escollírem el massís de la Tossa d'Alp i concretament el cim del Pedró dels Quatre Batlles, amb els seus 2.536 m. Iniciàrem l'excursió al Coll de Pal (2.100 m), i per la part superior de la Comabella, pausadament i sense presses, els expedicionaris, en nombre de seixanta-cinc, aconseguírem l'objectiu que ens havíem proposat.

El dia esplèndid i el mirador d'excepció convidaven a meditar amb profunditat respecte del motiu que ens mogué a prendre aquesta iniciativa. Allí dalt, on l'aire és nítid i l'ambient més propici, afloren a la ment pensaments que ens transporten a un món ideal, en el qual no tindrien cabuda l'egoisme desmesurat i salvatge ni les actituds radicals que, amb el pretext de combatre'l, s'allunyen dels principis més elementals fonamentats en l'esperit de concòrdia que hauria de prevaler entre els humans. La nostra reflexió ens portà a creure que és compatible la preservació del llegat natural que ens ha estat fornit per la creació amb el desenvolupament harmònic d'una economia sostenible, en benefici dels habitants d'un medi dur, difícil i poc productiu com és la muntanya. Benestar i lleure SÍ ..., però per a tothom.

Embolcallats pel núvol de les meditacions, ens oblidàvem que a la profunda Comaoriola ens esperen l'autocar i els companys no caminadors. Tots junts, arrecerats en el magnífic prat existent prop del refugi del Vaquer de Das, a tocar de la Masella, procedim a cruspir-nos el dinar, completant així la jornada. Els vocals de l'excursió, el Ramon Pitarch i la Mercè Torres feren entrega als assistents d'un recordatori que fou ben acollit.

ANY VERDAGUER

El centenari de la mort del poeta-excursionista Mn. Cinto Verdaguer ha estat el motiu que aquest any 2002 es recordés d'una manera especial. Han estat molts i variats els actes que s'han organitzat, tant en l'aspecte institucional com a través d'entitats i particulars. Com a excursionistes, no podíem passar per alt l'efemèride i com a enamorats del nostre país, teníem l'obligació de sumar-nos a les manifestacions de tota mena que s'havien programat arreu de Catalunya.

Així doncs, decidírem que l'excursió mensual, fixada per al 27 d'octubre de 2002, la consagraríem a la memòria de Verdaguer i que escolliríem un lloc emblemàtic. Aquest recaigué en el Santuari de la Mare de Déu del Mont, indret que es fan seu les comarques de la Garrotxa i de l'Alt Empordà. I per què aquest paratge? Doncs tant per la seva significació d'àmbit excursionista com per la seva proximitat al Canigó, muntanya símbol i testimoni primigeni de la naixent nació catalana.

Mossèn Cinto, en la seva cambra adossada al santuari, enllestí el poema èpic *Canigó*, la gestació del qual fou la resultant de les experiències viscudes pel poeta entre 1880 i 1883, anys en què realitzà la seva gran aventura pedestre a través de l'eix pirinenc comprès entre la Pica del Canigó i el cim de l'Aneto. Des del finestral de la seva cambra, mirant de fit a fit la Pica, desgranà el magnífic poema «Els dos campanars»,



inclòs al final de *Canigó*, composició aquella que, segons Josep M. de Sagarra, «com més temps passa més va acusant la seva qualitat de pedra i ànima i el seu valor espec-tral de llàgrima persistent, tèbia, irisada i una mica amarga».

La cinquantena de caminadors inscrits emprenguérem des de Besalú el primer tram de l'excursió mitjançant el trenet motoritzat que havia de situar-nos a la masia de Falgars. D'allí i a través d'un camí esplèndid aconseguírem el Santuari del Mont (1.124 m), mirador privilegiat que delectà la concurrència. Després vindria el llarg i carregós descens vers la font de la Quera, a Beuda, on compartiríem la minestra amb els companys no caminadors.

Ja com a fi de festa el Manel Arissó recità uns fragments del cant IV de *Canigó*, intervenció que fou ben acollida, com també l'obsequi que ens feren els vocals Ricard Alegre i Julià Fosses d'una artística il·lustració.

Aquí, però, no s'acaba el nostre homenatge a Mossèn Cinto. Els companys Màrius Ferrer i Jaume Setó, vocals de l'excursió del dia 24 de novembre de 2002 al Montseny, ens feren entrega d'un documentat treball on no manca la figura del poeta –excursionista autor d'*Aires del Montseny*.

Si bé la intensa pluja deslluí la travessada en el tram Sant Segimon-Viladrau, la seixantena de marxadors afrontaren estoics la mala passada.

ADDENDA

Heus aquí, d'una banda, la nostra aportació, el nostre gra d'arena, a una iniciativa de vital importància com és la celebració de l'ANY INTERNACIONAL DE LES MUNTANYES, a la qual calia apuntar-se. De l'altra, tampoc podíem oblidar-nos de la figura de l'excels POETA DE CATALUNYA.

MOSSÈN CINTO VERDAGUER

En el centenari de la seva mort

Ens plau reportar un article del nostre consoci Sr. Jaume Fabrès, publicat el juliol de 1952, en el cinquantenari de la mort del poeta, i fer-nos ressò de l'homenatge terrassenc a Mn. Cinto.

Excursió col·lectiva a Vic i Folgueroles el 7 de desembre del mateix any, amb l'ofrena de la corona floral al monument del poeta. Repartiment entre els assistents de retalls de la monumental bandera catalana que exornava la nostra intrèpida gosadia en aquells anys de foscor. Un centenar de consocis van omplir dos autocars i prengueren part en aquest acte.

COMMEMORANT UN CINQUANTENARI

Mossèn Cinto, excursionista

Per Jaume FABRÉS i AMORÓS

Hem d'estar agraïts a la modèstia d'aquesta publicació, que permet a la nostra, més acusada encara, de poder afegir aquesta petita pedra en el monument d'homenatge que tots devem al gran poeta de Catalunya en el 50è aniversari de la seva mort.

Els crítics literaris s'ocuparan de l'obra immensa de Mossèn Cinto; els historiadors dibuixaran alguns perfils de la seva vida, i és molt probable que ni els uns ni els altres arribin a descórrer els vels misteriosos que amaguen la tragèdia dels darrers anys del poeta calumniat i perseguit per molts dels que es deien els seus amics i deixebles.

Des d'aquest lloc humil pertoca enaltir la figura del jove de Folgueroles com un dels primers excursionistes, conscients del que representa aquesta idea, que tingué la nostra terra. I no és pas per portar merament l'aigua al nostre molí que avui volem evocar el perfil excursionista de Verdaguer. Gairebé ens atreviríem a dir que sense aquesta primera afició esportiva no es comprendria el poeta, tal com el coneixem.

Cal recordar que Mossèn Cinto fou, abans que tot, un poeta popular, un poeta de la terra, del paisatge. La seva plana de Vic li inspirà les primeres poesies d'adolescent. El Montseny li dictà les belles estrofes dels seus "Aires", i en el cim del Matagalls, que havia de coronar més tard amb el signe de la Redempció, seguint les petjades de Sant Antoni Claret, va sentir la crida d'altres muntanyes i horitzons que la seva pàtria li oferia. Després de cantar el nostre Montserrat, al qual donaria el seu himne més car, el "Virolai", els Pirineus rebien la seva visita, molt abans que en Cèsar A. Torras dibuixés els seus famosos itineraris.

L'any 1873, Verdaguer recorre la Vall Ferrera i el Pallars, i escriu la primera ressenya excursionista interessant que existeix a casa nostra, que havia de publicar-se més tard en el volum "Excursions i Viatges". Aquesta ressenya es pot dir que fou el motlle d'on tragué la seva inspiració tota una generació excursionista. Després d'aquella sortida al Pirineu, mossèn Cinto emprèn excursions de més volada, al nord d'Europa, a Terra Santa i a Itàlia. Fou en la seva travessia repetida de l'Atlàntic i fent de capellà de vaixell que composà el seu gran poema èpic "L'Atlàntida", saciant el seu esperit abrandat d'horitzons, i sentint-se revenir la salut compromesa durant l'exercici del seu sagrat ministeri en un poblet de la plana de Vic.

Tornat a Catalunya, a la que havia fet el regal immens del seu "Emigrant", un dels poemes més nostàlgics que s'han escrit en el món, retornà als Pirineus, i d'aquestes noves excursions començà la gestació de l'obra màxima del modern renaixement català: el "Canigó", que per si sol hauria de bastar a fer de Verdaguer el suprem poeta del segle.

Expressament volem deixar a Mossèn Cinto en el cim de la seva glòria, que és justament el cim del Canigó, prenyat d'històries i llegendes de la nostra avior. Els anys que van seguir, per al poeta no foren pas lluminosos com els horitzons que es descobreixen des de la muntanya de la nostra reconquesta. Del dolor de la seva agonia ens n'aconhortem pensant que està molt enlaire, car en el cel caben molts més sants que en els altars...

El dia 10 de juny de 1902, fa exactament mig segle, moria Mossèn Cinto a Vallvidrera, i tot un poble volgué acompanyar-lo a la seva tomba de Monjuïc, mentre en aquella vuitada de Corpus la ginesta floria mística i esplendorosa en els nostres costers i les roselles encenien llur carmí entre les collites daurades. D'aquestes dues flors que podrien simbolitzar les grans virtuts de Verdaguer: la pietat i l'amor al pròxim, podria fer-se la corona que l'Excursionisme Català deu a Mossèn Cinto en aquest cinquantari de la seva mort.

GAIETÀ TRENCHS I SICART (1909-2002)

Per Manuel PLANCHAT i VILLACAMPA

Un altre veterà que ens deixa. El 22 de maig, en Gaietà expirava després de suportar una greu malaltia. Des de molt jove s'havia incorporat al CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA i era el darrer sobrevivent d'aquella colla d'animosos idealistes que entre els anys 1925 i 1930, trencant esquemes i captivats per l'aventura muntanyenca, es llançaren a la conquesta d'uns objectius que en aquella època poca gent es proposava aconseguir.

El company suara traspasat havia estat animador de la Secció d'Atletisme, la qual als anys vint tants d'èxits obtingué, fent compatible la pràctica d'aquell esport amb l'excursionisme. Alternà el càrrec de vocal dimanant de les dues activitats i fou pioner en l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport d'alguna de les habituals sortides; també fou primigeni en la pràctica de l'acampada. Vegeu les seves col·laboracions a l'ARXIU juliol-desembre 1996 «L'ús de la bicicleta» i gener-juny «L'acampada».

En els darrers anys es destapà amb freqüents aportacions a la premsa local, referides majoritàriament a temes ciutadans.

D'entre l'anecdolari del difunt, referit al seu pas pel CENTRE, en destacariem la següent. Hom conta que Gaietà Trenchs i Jaume Tria, amics de joventut i de tota la vida, un diumenge qualsevol pugen a la Mola i arriben a la conclusió que el dia següent aniran junts a fer-se socis del CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA. Un dels dos, ignoro per quina circumstància, s'avança i arriba primer al local del CET per tal de formalitzar la seva inscripció. Com a conseqüència de la guerra civil, l'ordre correlatiu en la numeració d'afiliats havia sofert algunes alteracions, si bé aquestes foren esmenades amb pulcritud. Fins aquí tot apunta a un procés normal; la polèmica es revifa, però, en el moment que als dos companys se'ls assignen els números 1 i 2 en l'escalafó d'antiguitat com a socis de l'entitat, quan els dos maldaven per la paternitat del número u. Clourem l'anècdota remarcant que l'any 1997 els fou imposada la medalla de platí. Aquell dia l'inseparable gorra que habitualment cobria la testa del Gaietà, lluia amb esplendor. Els designis de la providència feren que els dos antics companys s'incorporessin junts a la nostra entitat, en rebessin el guardó de pertinença corresponent als 75 anys i morissin amb pocs mesos de diferència, en l'any 2002. I cosa molt important, que dins d'un mateix exercici, tant l'un com l'altre fruïssin de la possessió del número u. El futur imprevisible ens reserva situacions que van més enllà dels límits que ens condicionen.

Afligits encara per la nova del decés, l'atzar ha posat a les nostres mans una fotografia en la qual figuren vuit antics membres del CENTRE. Fou impressionada al cim del Comabona (serra del Cadí) el 31 de maig de 1925. En Gaietà ha estat el darrer a incorporar-se al grup que, ara ja complet, gaudeix de l'estada en el més alt dels cimals.

La foto esmentada és tot un símbol, la contemplo sovint i amb fruïció. No és moment oportú per a comentar-la, prometem fer-ho en ocasió més adient.

Descansi en pau l'amic, i a totes les persones que l'estimaven, al capdavant de les quals hi ha els seus fills Nuri i Gaietà, els preguem que acceptin el nostre sentit condol.

UNA CAMINADA AL CANIGÓ

Per Jaume BUSQUETA i ESCAMILLA

El dia 7 de setembre, de bon matí i amb moltes ganes de fer coses, ens vam trobar diverses famílies amigues i alhora muntanyenques, duent-ne una de cap cadascú pel seu cantó. Arribats a un càmping de la Cerdanya i sense descarregar les pertinences, varem fer taula rodona per decidir on anar. El diàleg va ser curt i tot d'una vam sortir en direcció al refugi-xalet dels Cortalets. La ruta es va fer llarga, angosta i asfixiant. Un tan sols podia esperar que per aquell camí no baixés cap altre vehicle, ja que la pista és tan estreta i dolenta que, fins i tot amb la reductora, s'havia de fer diverses maniobres per poder enfilar altra cop la via que constantment anava pujant.

Per fi arribem a un ampli i buit aparcament. Ens canviem les sabates esportives per les botes de muntanya, preparem la motxilla i ens posem els bastons al punt de l'alçada de cada mà. Un curt trajecte ens dugué al refugi. Els gossos corrien darrere els gats, per cert, ben alimentats. Al costat de la font d'aquest refugi vam esmorzar, com us imagineu, a les tantes del matí, i tot just acabat l'àpat començarem la caminada, amb les botes ben calçades, les motxilles ben tancades i a pas ferm de "tres mil" i, com sempre es diu, veient davant nostre el fressat camí.

Al cap d'una hora i mitja ja ens trobarem els primers a dalt. Vam baixar per la xemeneia, fent fotografies del *gendarme* i de la pròpia xemeneia que poc després, pujant-la, ens tornava dalt del cim, coronat per la creu i abrigat amb la senyera. Tots contents, ens vàrem fer amb les noies alegres petons i entre els barons unes efusives encaixades.

Mentrestant, dalt del cim, arribaren un parell d'escaladors, coberts pel casc i penjant-los cordes, bagues i mosquetons, que pujaren per la carena, des del Roc dels Isards i per damunt la solana dels Gasimir, des del refugi de Miralles. A la nostra trobada ens vam intercanviar les càmeres per fer les típiques fotografies després de les naturals salutacions que es fan dalt d'un cim. La nostra petició fou que sortís la creu del cim i una altra cap al fons de la carena amb el pic Jofre. Ells, amb bon criteri, van voler fer-la amb la bretxa Durier al darrera i amb el pic Barbet. Fenomenal elecció!

Que bo seria baixar per la bretxa! Aquest va ser el pensament —no general— més i tot tenint en compte que no dúiem cap corda ni mosquetó.

Contents per haver assolit un cop més aquest emblemàtic cim, altres estaven eufòrics per haver estat aquesta la primera vegada. Quan ja érem a la vora de la font del camí, vam fer un petit refrigeri.

Aquesta ha estat la nostra humil contribució a l'Any Internacional de les Muntanyes i també a la celebració del centenari de la mort de Mossèn Cinto Verdager.

AL MONTE PATERNO PELS CAMINS DE LA GUERRA

Per Ferran LOZANO i FERRER

El 4 de juliol de 1915 moria Sepp Innerkofler, guia de muntanya de Sexten (Sesto per als italians) i cap d'un escamot d'*Standschützen* tirolesos, abatut per un cop de roc llançat per Pietro de Luca, del batalló dels *Alpini* de Pieve di Cadore, que havia estat ferit moments abans per una de les granades d'Innerkofler durant l'assalt al cim del Monte Paterno.



El Monte Paterno, des del refugi Locatelli. En primer pla, la Frankfurter Wurstel.

Aquest episodi sagnant de la Gran Guerra ha estat incorporat a la memòria històrica de les Dolomites amb la designació de la via ferrada que puja al Paternkofel (Monte Paterno), entre túnels i trinxeres, amb el nom de "Camí de Guerra De Luca-Innerkofler", que és l'objecte d'aquest article.



Pujant al Paterno, sobre la *Forcella del Camoscio*.

Els Tres Cims de Lavaredo presideixen un dels camps de batalla més surrealistes de la història. Tot va començar el 23 de maig de 1915, quan Itàlia va declarar la guerra a Àustria-Hongria i va ocupar militarment el Tirol. Els italians van establir una base d'observació al cim del Paterno, mentre els austríacs controlaven el territori des de la Torre de Toblin, a pocs metres de distància. Quan, al novembre de 1917, els italians abandonaven la seva talaia, deixaven enrere un sistema de galeries i camins equipats amb ferros, passarel·les i escales de fusta que constitueix l'origen de les vies ferrades que actualment solquen les Dolomites.

El recorregut que ens ocupa comença pròpiament a la *Forcella di Lavaredo*, a 2.457 m, a la qual s'accedeix còmodament en poc més de

tres quarts hora per una pista des de l'aparcament del refugi d'Auronzo (2.320 m), que passa a tocar del refugi de Lavaredo (2.344 m).

Un cop a la Forcella, deixem a l'esquerra la pista principal, senyalitzada com a sender número 101, i ens enfilem al NE, cap a la paret que es desprèn del Paterno. De seguida arribem a la primera galeria, una mina excavada a la roca on alterna la foscor amb algunes obertures a mode de finestres que ens proporcionen unes de les vistes més espectaculars sobre les Tre Cime.

Sortint de la galeria, el camí prossegueix per unes trinxeres i comencem a trobar els primers passamans clavats a la roca per facilitar el trànsit pels relleixos.

L'itinerari ens porta al vessant nord de la carena, sense allunyar-nos gaire, però, del fil de la cresta, fins al collet conegut com la *Forcella del Camoscio* (2.600 m), una bretxa on conflueixen les rutes de la collada de Lavaredo, d'on venim, del coll i el refugi de Cengia, de les galeries cap al refugi Locatelli i de la ferrada que puja al Paterno.

Nosaltres, de moment, enfilem cap al cim per una forta pujada, superant un parell de faixes rocoses, amb uns passos força aeris, però molt ben equipats. A continuació un camí de tartera ens acaba de portar al cim. La pujada és curta; tot depèn, però, de la gent

que s'acumuli a la ferrada i les esperes que això provoqui. A nosaltres, els vint o vint-i-cinc minuts de les guies se'ns van allargar a més d'una hora...

Des del cim (2.744 m), coronat per una creu enorme, es gaudeix, si el temps ho permet, d'una visió excepcional del territori que fou un dels grans escenaris de la Primera Guerra Mundial, amb extenses panoràmiques cap a tots els vessants, però dominades sobretot per la presència imponent dels Tres Cims de Lavaredo.

Per al descens refem el camí de la pujada, fins a la *Forcella del Camoscio*, que trascollem en direcció a ponent, deixant a la dreta la via ferrada que porta al refugi del Büllelejoch (o del Pian di Cengia).

A partir d'aquí, es comença a perdre alçada ràpidament entre roca i tartera o neu, segons l'època de l'any, amb ajuda d'uns cables que no infonen gaire confiança (algunes làpides a la roca també hi ajuden). D'altra banda, cal parar atenció a seguir el camí principal, perquè hi ha nombrosos corriols i antigues trinxeres que no porten enlloc, o potser a antics punts d'observació a la cresta, que hem de deixar sempre a l'esquerra.

Arribats en aquest punt, hi ha la possibilitat de baixar directament cap a les congestes i els estanys de la vall de Sassovecchio, però si ho fèiem ens perdríem un dels capítols més interessants de l'excursió: la galeria Paterna.

Efectivament, una mina excavada a l'estreta cresta nord del Paternkofel ens porta a tocar del refugi Locatelli. Es tracta d'una galeria molt vertical, assegurada amb un pas-samà, i amb graons relliscosos, sobretot quan s'hi acumula el glaç. Alguns trams estan apuntalats amb travesses de fusta (alerta amb el cap!), en un estat de conservació més aviat dubtós. El camí no té pèrdua; els únics ramals que anem trobant s'acaben al cap de poques passes en alguna de les finestres que s'obren a banda i banda de la cresta.

Al final de la galeria passem per una trinxera, al costat d'una curiosa agulla batejada humorísticament amb el nom de "Salsitxa de Frankfurt", i en pocs minuts som al refugi, edificat sobre les cendres de la Dreizinnenhutte, la cabana que havia construït personalment Sepp Innerkofler i que l'artilleria italiana va arrasar el juny de 1915.



FITXA

Aproximació: des de Missurina, per carretera de peatge (18€ per cotxe!) fins a l'aparcament del refugi d'Auronzo

Desnivell: 425 m de pujada i 340 m de baixada. Via ferrada: 400 m

Temps: 3.30 h (anada)

Tornada: 2 h aproximadament (pel sender 101)

Material: talabard i dissipador, casc i llanterna o frontal

Recorregut fet per Rosa Serret i Ferran Lozano el 20 d'agost de 2002



Els Tres Cims de Lacaredo, des d'una de les finestres excavades a la roca.

NOTES FLORÍSTIQUES DE LA SERRA DEL ROS

Per Antoni COMELLAS i GARCIA

INTRODUCCIÓ

Dins el Vallès Occidental, la serra de Coll Cardús, en un sentit ampli, està formada per diversos turons en forma d'amfiteatre, començant pel turó de la Borrumbina, el turó de les Guixeres, el turó dels Quatre Termes i el turó del Ros. Aquests dos últims són els que configuren la Serra del Ros. La seva carena delimita els termes de Viladecavalls pel vessant sud i el de Vacarisses pel nord. Les seves coordenades UTM situen el conjunt dins DG1000. L'altitud màxima que ateny és de 639,30 m.

GEOLOGIA

El relleu està clarament marcat pels forts plegaments que situen els estrats en posició vertical, en forma de crestes careneres, tant del calcari del *Muschelkalk* com d'una franja de gresos vermells del *Bundsandstein*, ambdós pertanyents al període Mesozoic. També travessa la serra de Coll Cardús una franja de conglomerat quarcític que apareix des de Matadepera i continua cap a Sant Pere Sacama i fins a la Puda, a Olesa de Montserrat. Un bloc d'aquesta pudinga forma l'anomenada Roca Degollada, al vessant meridional del turó de la Borrumbina, i aflora també al peu sud de la Serra del Ros.

A part dels afloraments rocosos de les crestes, hi ha petits cingles al vessant nord de la Serra del Ros, i petits relleixos al seu vessant sud, on es troben, baumades, la cova de les Tres Boques i la cova de les Tres Pedres. A tocar de la carena del Ros, hi ha un petit avenc anomenat el Forat del Vent. També al vessant sud hi ha un pedregós tartaram.

CLIMATOLOGIA

Del clima, si bé no difereix en l'essencial de la resta de la comarca, sí que cal remarcar-ne el fet meteorològic de la "vacarissana", boira baixa formada a redós de Montserrat i el Llobregat i que cobreix el terme de Vacarisses molts dies a l'any, i que ajuda a crear al vessant nord de la Serra del Ros un microclima molt més humit.

VEGETACIÓ

El reconegut botànic Joan Cadevall ja recollia cites sobre el poblament vegetal d'aquesta serra, que esmentava sota el topònim de Coll Cardús, tant a la seva obra *Flora*

del Vallès (1897) com a la *Flora de Catalunya* (1913-1937). Més recentment, A.M.Hernández i Cardona cita algunes plantes de Coll Cardús a la seva obra *Les plantes i el paisatge vegetal d'Olesa de Montserrat* (1997) i també cita algunes plantes de Viladecavalls a l'Arxiu del CET núm.102-103(1999) i a *Les plantes de Viladecavalls*, Ajuntament de Viladecavalls (2004) on recull ja una molt acurada selecció.

Algunes de les citades per Cadevall les hem pogut veure, però alguna altra, com ara una petita planta de les roques que és la *Sarcocapnos enneaphylla*, no l'hem sabuda retrobar.

Per una altra banda, el poblament vegetal de la Serra del Ros és típicament mediterrani, però amb uns components que varien bastant del vessant sud al vessant nord, tant per l'orientació com per la presència de la "vacarissana". A voltes, aquesta supera la cresta i vessa pel costat meridional. Això explica, per exemple, que el boix (*Buxus sempervirens*), abundant a la part terminal i obaga nord, aparegui també, bé que escassament, al vessant sud.

VEGETACIÓ DEL VESSANT SUD

Aquest vessant està cobert per un estrat arbori empobrit i esclarissat d'alzinar, on l'alzina (*Quercus ilex*) és escassa i el pi blanc (*Pinus halepensis*), abundant. El sotabosc i les clarianes estan coberts per una brolla de bruc d'hivern (*Erica multiflora*) i romaní (*Rosmarinus officinalis*), a més d'espècies de la joncada. Cal destacar la presència abundant de garric (*Quercus coccifera*) i d'alguns peus esparsos d'arçot (*Rhamnus lycioides*).

Altres espècies d'arbusts i lianes són el llentiscle (*Pistacia lentiscus*), l'aladern de fulla estreta (*Phillyrea angustifolia*), l'aladern (*Rhamnus alaternus*), algun peu de noguera (*Pistacia terebinthus*) i un altra de savina (*Juniperus phoenicea*). També el lligabosc (*Lonicera implexa*), la vidiella (*Clematis flammula*), la gatosa (*Ulex parviflorus*), l'arítjol (*Smilax aspera*), l'esperguera (*Asparagus acutifolius*) i l'estepa blanca (*Cistus albidus*).

I tot un reguitzell de petites mates i plantes: *Dorycnium pentaphyllum*, *Daphne gnidium*, *Globularia alypum*, *Aphyllantes monspeliensis*, *Lavandula latifolia*, *Phlomis lychnitis*, *Ruta chalepensis ssp.angustifolia*, *Convolvulus lanuginosus*, *Helianthemum oelandicum*, *H.appeninum*, *Hippocrepis comosa*, *Fumana ericoides*, *Helichrysum stoechas*, *Stachelina dubia*, *Coris monspeliensis*, *Argirolobium zanonii*, *Ajuga iva*, *Bupleurum fruticosum*, *Coronilla minima*, *Anthyllis tetraphylla*, *Rubia peregrina*, *Lathyrus sphaericus*, *Stipa juncea*, *Heteropogon contortus*, *Gladiolus illyricus*, *Lithospermum fruticosum*. La *Thymelaea tinctoria* hi és escassa.

Entre les orquídiades, l'abellera groga (*Ophrys lutea*) i l'orquídia piramidal (*Anacamptis pyramidalis*).

Entre les falgueres apareix, escassa a les baumes de les coves, l'herba capil·lera (*Adiantum capillus-veneris*). A redós de la pudinga de quarcites creix també escassa una

falguereta, la *Cheilanthes maderensis*, i el polipodi (*Polypodium vulgare ssp. serrulatum*), acompanyats d'una planta crassa com la *Umbilicus rupestris*.

Als afloraments rocosos de la cresta culminant i del vessant sud, cal destacar-hi la presència de *Globularia cordifolia ssp. repens*, entapissant el roquer, així com també la linària de Cadevall (*Linaria oranifolia ssp. cadevallii*), a més a més d'altres espècies de roca calcària com ara *Jasonia glutinosa*, *Polygala rupestris*, *Melica minuta*, *M. ciliata*, *Sedum album*, *S. sediforme*, *S. dasyphyllum*, *Ononis minutissima*, *Teucrium botrys*, *Erophila verna*, *Biscutella auriculata*, *Lactuca viminea*, *Saponaria ocymoides*, *Allium sphaerocephalon*, *A. oleraceum*, *Orizopsis coerulescens*. Entre les falgueres s'hi troba, molt escassa, l'*Asplenium petrarcha* i, com a més comunes, l'*Asplenium ruta-muraria* i la *Ceterach officinarum*.

VEGETACIÓ DEL VESSANT NORD

L'estrat arbori del vessant nord es compon d'un alzinar més humit, amb bastant presència de pi blanc –hi ha traces d'antigues feixes– i algun rodal de pi pinassa (*Pinus nigra ssp. salzmannii*). Altres arbres presents són els roures, amb el roure cerrioides (*Quercus cerrioides*) i el roure martinenc (*Quercus humilis*) com a més comuns, el server (*Sorbus domestica*), o el fals aladern (*Phillyrea media*). A tocar de la carena del turó del Ros, hi ha una filera d'aurons negres (*Acer monspessulanus*), que després de l'incendi que va afectar la zona fa uns anys, ara són només uns quants rebrots

Un cas especial són els dos arbres de blada de fulla gran (*Acer opalus ssp. opalus*) que es troben al turó dels Quatre Termes. Les seves fulles presenten algunes variants respecte a la blada típica, fet que ja constaten diversos autors. Els lòbuls de les fulles són més marcats, amb els marges paral·lels. Aquestes característiques es troben presents en exemplars de blades de Montserrat, segons han estudiat detingudament Nuet i Panareda a la seva *Flora de Montserrat* (1992), on es presenten formes de transició entre la blada de fulla gran i la de fulla petita. També hi cap la introgressió de caràcters d'altres aurons, com l'*Acer monspessulanus*. A la contrada, s'acosten més a la blada típica els exemplars de la canal de Santa Agnès i del Sot de la Calçada, a Sant Llorenç del Munt, així com també un exemplar situat a l'obaga de la Serra de l'Hospici (DG0505), a Vacarisses, que mesura uns cinc metres d'alçada i sembla que no va ser afectat pel foc.

Altrament, hem localitzat un altre peu de blada a la Serra de Portadora (DG0505) al vessant de les ruïnes de l'hostal de la Creu, als límits entre Vacarisses i Monistrol de Montserrat, un arbre segurament rebrotat després d'incendis passats. Aquest exemplar presenta la fulla més petita, amb lòbuls marcats i marge molt dentat, i els cinc lòbuls presenten una obertura superior als 180 graus. Bé podria tractar-se de blada de fulla petita (*Acer opalus ssp. granatense*), o bé d'una hibridació entre la blada de fulla gran i la de fulla petita. També hem localitzat un altre peu de blada de semblants característiques a l'obaga de Sant Salvador de les Espases, (DG0500), també rebrotat després de l'in-

cendi que va afectar la zona fa uns quants anys. Presenta unes fulles petites, amb lòbuls marcats i marges dentats, tot i que els seus lòbuls es mantenen en una obertura de 180 graus.

En l'estrat arbustiu trobem abundant a rodals el boix (*Buxus sempervirens*), el marfull (*Viburnum tinus*), el bruc boal (*Erica arborea*), l'arç blanc (*Crataegus monogyna*), el corner (*Amelanchier ovalis*), el matabou (*Bupleurum fruticosum*) i altres (*Juniperus communis*, *Cytisus sessilifolius*, *Coronilla emerus*, *Colutea arborescens*, *Prunus spinosa*, *Clematis vitalba*, *Ruscus aculeatus*). En alguna clariana, les estepes *Cistus monspeliensis* i *C. salviifolius*.

Cal destacar la presència d'algunes plantes pròpies d'ambients humits com ara *Salvia pratensis*, *Veronica officinalis*, *Prunella grandiflora ssp. pyrenaica*, *Teucrium pyrenaicum*, *Teucrium scorodonia* i *Melica uniflora*.

També hi trobem la didalera groga (*Digitalis lutea*), la vara d'or (*Solidago virgaurea*) i altres (*Aquilegia vulgaris*, *Tamus communis*, *Globularia vulgaris*, *Helleborus foetidus*, *Daphne laureola*, *Hedera helix*, *Genista hispanica*, *Astragalus monspessulanus*, *Lathyrus latifolius*, *Silene cucubalus*, *Teucrium chamaedrys*, *Vicia cracca ssp. tenuifolia*, *Agrimonia eupatoria*, *Polygala calcarea*, *Fragaria vesca*, *Campanula persicifolia*, *Bupleurum rigidum*, *Luzula forsterii* o *Brachypodium sylvaticum*).

Entre les orquídiades, algunes abelleres (*Ophrys fusca*, *Ophrys garganica*, *Ophrys sphegodes ssp. arachnitiformis*) i d'altres (*Limodorum abortivum*, *Aceras anthropophorum*, *Epipactis helleborine*, *Neottia nidus-avis*, *Cephalanthera rubra*, *C. damasonium*, *C. longilolia*, *Spiranthes spiralis*).

Entre les falgueres hi ha la falguera aquilina (*Pteridium aquilinum*) i l'*Asplenium adiantum-nigrum*.

Entre les molles citem *Hipnum cupressiforme*, *Pseudoscleropodium purum*, *Dicranum scoparium*, *Neckera crispa*, *Porella arboris-vitae*, *Ctenidium molluscum*, *Homalothecium sericeum* i *Leptodon smithii*.

En els cingles i relleixos de l'obaga cal destacar la presència de l'orella d'ós (*Ramonda myconi*), bé que molt localitzada i escassa, així com també hi són escassos la *Thalictrum minus* i una petita falguereta com l'*Asplenium fontanum*. A més hi podem trobar uns pocs peus d'*Asphodelus cerasiferus*, *Sedum telephium ssp. maximum* sobre gressos, *Sedum dasyphyllum*, *Narcissus dubius* i *Narcissus assoanus*. Entre les falgueres, l'*Asplenium ruta-muraria*, l'*Asplenium trichomanes* i la *Polypodium vulgare ssp. serrulatum*.

CONCLUSIONS

Si bé la vegetació de la Serra del Ros és bàsicament mediterrània, normal per la contrada on es troba, sí que cal remarcar-ne alguns trets com els que hem assenyalat,

deguts tant a la importància d'un factor meteorològic com és la boira baixa, com també a la influència dels grans massissos propers de Sant Llorenç del Munt, l'Obac i Montserrat.



La Serra del Ros superada per la "vacarissana", amb la masia i ermita de can Trias en primer terme.

EL MILLOR FORA PISTES D'EUROPA ALS 11 ANYS

De l'Aiguille du Midi a Chamonix

Per Jordi SEBASTIÀ i GALÍ

Avui és un gran dia per al Gerard. Tot i que als seus 11 anys ja acumula certa experiència en esports d'aventura, no les té totes. Ha fet petites escalades a Montserrat i a Sant Llorenç, ha explorat coves i avencs amb el grup d'Espeleokinder, ha realitzat vols de vertigen amb l'ultralleuger del seu pare, ha fet moltes excursions i ha esquiat d'allò més. És un noi afortunat i valent, però una estranya sensació li corre pel cos. Ahir a la tarda va poder observar des del mirador privilegiat de *Chamonix*, la immensa mola de



pedra, gel i neu dels Alps. Mai havia vist una cosa igual. De lluny estant, li va semblar que ningú podria pujar allà dalt. La contemplació del cim del *Montblanc*, majestuós i prepotent, li va recordar allò que tan sovint havia sentit a dir. A la muntanya no se li ha de tenir por, però sí un immens respecte. Li va semblar entendre-ho per primer cop.

Acumula una barreja de sensacions. Ha sentit tant a parlar del que faran, del que van fer el pare i el seu amic Miquel ja fa anys, que tem per la boira i el fred, desitja tocar la neu, virada de color en transformar-se en gel, i sobretot somnia en el descens més espectacular de la seva vida.

Com acostuma a fer abans d'una sortida, repassa mentalment o amb veu prima, tot el que li cal o ha de fer... M'he llevat, he desat el pijama, ... les dents, ... guants, ... botes, ... casc, ... crema per als llavis, ... ulleres, ... Sembla que no manca res El pare, en Miquel i els seus amics ja fa una estona que han baixat a esmorzar i l'esperen amb tot a punt. Els més matiners fins i tot ja han tret els tiquets per pujar a *l'Aiguille du Midi*. Mentre pren uns cereals amb llet, li ve al pensament la conversa de la nit anterior mentre degustaven una *reglette* al restaurant de l'hostal. Recorda l'expressió del pare en explicar la sensació d'aïllament que va experimentar quan la gelor del vent i la boira baixa els van aturar a la sortida de la cova de gel. A dalt *l'Aiguille du Midi*, a 3842 m d'altitud, a 17°C sota zero i sense visibilitat, van estar a punt d'abandonar l'empresa. En Miquel explicava que la dificultat més gran del descens era evitar les esquerdes pràcticament invisibles de la glacera. Aquestes, segons les seves paraules, com boques afamades s'obrien tramposes a timbes en alguns casos de centenars de metres. La ment del Gerard intenta d'afigurar-s'ho, i recupera la imatge d'un dia al Port del Comte quan la boira i la neu es van confondre en un mateix espai, creant una atmosfera irreal i misteriosa. Encara li sembla sentir a la cuixa el dolor intens que li va provocar la patcada que es va donar quan va perdre la noció d'on era.



— Gerard, ... que estàs a la lluna? —li va etzibar l'Àlvar, el fill d'en Miquel.

— Ah, perdó ...! És que estava pensant en com anirà tot plegat. Tu creus que ho podem fer? No farà molt fred allà dalt?

Mentre pronuncia aquestes paraules no pot deixar de pensar en la silueta inquietant del cim de *l'Aiguille du Midi* que, a contrallum de la primera claror, li sembla un coet espacial.

El fet d'anar amb colla el reconforta i li dóna seguretat. A més, el pare i en Miquel segur que saben el que fan. Tot plegat seran set persones incloent el cosí i els oncles de l'Àlvar. El Gerard, però, de bon tros és el més petit de tots.

Ha arribat l'hora de començar l'aventura. Recullen anoracs i equips, i en pocs minuts es planten a peu de telefèric. El Gerard, amb uns ulls exageradament oberts, no s'acaba de creure el que veu.

— Per aquí hem de pujar? —diu mentre observa com una cabina plena d'esquiadors s'enfila cap al cel per un cable quasi imperceptible.

— Sí, noi! Farem un salt de 2.800 m en aquesta caixeta de colors —respon l'Àlvar, que amb els seus 13 anys i alt com és, ja sembla tot un home.

— De fet, canviem de telefèric a mig camí, al *Plan de l'Aiguille*, a 2317m —afegeix el cosí de l'Àlvar, que ha estat estudiant l'itinerari.

En uns minuts una multitud acolorida omple el reduït espai de la cabina que acaba d'arribar. Esquís, pals, motxilles, piolets i estris de tota mena s'amunteguen desordenadament. El Gerard, petit com és, s'esmuny entre els cossos fins a aconseguir una finestra. La primera sotragada té la virtut de fer emmudir tothom. En uns instants el Gerard pot gaudir de la visió de la vall de *Chamonix* allunyant-se vertiginosament. Encara no refet d'aquesta impressió, en baixar al *Plan de l'Aiguille*, no pot reprimir una exclamació de sorpresa en observar que la resta del trajecte és encara més dret. La part més impressionant del recorregut és just a l'arribada a *l'Aiguille du Midi*, on la verticalitat és absoluta. En ser-hi, l'estómac se li arrapa als ossos i li talla la respiració. Pensa que no hi ha res que pogués aturar una hipotètica caiguda. De tota manera no defuig l'espectacle màgic que s'obre als seus ulls. Per sort el dia es manté clar i assolellat.

En sortir del telefèric, la gentada travessa tranquil·lament els passadissos soterrats fins a arribar a un mirador privilegiat. Des d'aquest punt el Gerard observa com una gentada, ben agafada a unes cordes fixes posades com si fossin una barana, s'escola per l'aresta nevada. La colla gaudeix amb tranquil·litat de l'entorn i de les instal·lacions del telefèric potser més alt d'Europa (almenys això es pot llegir en una mena de diplomes que pots comprar a la botiga). Ja més endavant, quan decideixen arrencar, una nova sorpresa el corprèn. Sense ni adonar-se'n, ha entrat dins la cova de gel, encara que seria millor anomenar-la túnel. Mai no havia estat en un lloc semblant. Curiosament no sent el fred. Sempre havia pensat que dins el gel la temperatura seria insuportable. El pare li explica que on realment pot fer fred és a la intempèrie, on les temperatures poden baixar molts graus sota zero. Al gel és manté al voltant dels zero graus. No s'ho havia plantejat mai, i ara entén per què els esquimals viuen en iglús.

A partir d'aquí comença el descens. El punt més compromès és la sortida. Cal baixar el tram més costerut i delicat de les cordes fixes. Un camí estret entre la neu, frescat entre dos abismes, condueix a un petit replà on una colla ja s'està calçant els esquís. A un costat el Gerard observa esglaiat la vessant de *Chamonix*, que mostra despullats els seus 2800 m de desnivell. La bellesa de la timba l'atrau tal com el cant de les sirenes deuria atraure els mariners infortunats abans de ser engolits per la mar ferotge... Almenys això li ve al cap recordant una lectura escolar. El Gerard, però, té el cap ben posat i els seus esquís ja apunten cap a la vessant més amable del coll de Midi. El primer contacte amb la neu és dubitatiu, de tempteig. La visió dels gegants dels Alps resplendents de llum, imposa respecte. En posar-se en moviment perd part de la temença que el tenallava. Les condicions de la neu són òptimes, llisquen sobre una magnífica neu pols. La seguretat li retorna de cop en veure que controla la situació. Encara no ha baixat ni 50 metres, dibuixant ziga-zagues darrere el pare, que té el primer ensurt. Una placa de gel net i polit com no havia vist mai, el destarota desequilibrant-lo. A la fi, amb els morros per terra, ja albira que la cosa no serà fàcil. Recuperat i dret com un pal, amb posat atlètic, rep el primer advertiment del pare. Cal que estigui atent als canvis de neu, que són constants i sobtats, li recorda que no són en unes pistes d'esquí sinó enmig de la natura salvatge. Certament té raó, i no triga gaire a comprovar-ho un altre cop. Són al capdamunt de la *Vall Blanca* sota la mirada vigilant del *Gros Rognon*. Al seu cim, poden observar el traspàs de quatre cabines diminutes del telefèric que uneix l'*Aiguille du Midi* amb la vessant italiana dels Alps. Tot i els ensurts, s'ho estan passant d'allò més bé. S'aturen per organitzar-se.



— A partir d'ara anirem tots en fila índia seguint la mateixa traça de forma rigorosa. Encara que no us ho sembli som sobre una glacera, i en qualsevol moment podem topar amb una esquerda. Encara que no les veieu, hi són. El Miquel, que té més experiència, anirà al davant, jo aniré a la cua, i el *tiet* de l'Àlvar al mig. Així evitarem que ningú es perdi – diu el pare del Gerard amb convicció.

Així ho fan, però encara cal avisar un parell de cops l'Àlvar i el seu cosí Isaac, que enduts per l'emoció tendeixen a perdre o a escurçar la traça. El Gerard pensa que ell no s'atreviria a fer-ho, està prou advertit del risc de la gelera. No van sols, tot i que per l'amplitud del camp de neu ho sembli. Altres esquiadors han triat rutes més cap al centre o a la dreta del corrent glaçat. El Gerard s'ha fixat que molts porten posat un *boudrier* d'escalada com el seu, amb el mosquetó de seguretat penjant. En una aturada de descans, el pare li explica que el duen per ajudar-se a superar passos difícils i, en cas de caiguda en una esquerda, poder ser rescatats més ràpidament. També li ha dit que dins la motxilla solen portar un *cordino*. Al Gerard tot plegat li sembla una mica exagerat. El dia és magnífic i res li fa pensar que siguin necessàries tantes precaucions. Porten ja molta estona baixant i encara no han vist cap esquerda de prop.

En reprendre la ruta, el Miquel s'atura en un replanet i fa que els altres es posin al seu costat. Un cop tots junts els fa girar i assenyala just a la seva dreta. Sorgida com del no res una esquerda enorme, d'uns 50 metres de llargada i entre 1 o 2 d'ample, mostra la boca afamada. El Gerard s'adona que si haguessin seguit el descens en línia recta haurien anat a parar just al mig del trenc. Uns ulls poc experimentats no haurien advertit res en absolut. El mateix pendent de neu blanca i lluent amoreix el relleu de forma quasi irreal. Pensa que estan de sort que el Miquel tingui bona vista. A partir d'aquell punt el ritme del descens es fa més pausat. El Miquel s'atura molt sovint per triar la millor dreuera, les esquerdes van mostrant-se cada cop més sovintejades. Altres esquiadors segueixen l'exemple i prenen moltes precaucions. S'han acabat els avançaments.

En una parada de descans senten una remor familiar que va augmentat de volum fins a convertir-se en un bram eixordador. És un helicòpter que remunta la glacera i que s'apropa ràpidament. Davant seu i una mica a la dreta, a uns 40 metres veuen un grup d'esquiadors aturats. Quan s'hi acosten una mica més, el Gerard pot observar que són just a l'extrem d'una esquerda. Tot d'una, l'helicòpter s'atura sobre aquest grup, mantenint-se a uns escassos 7 o 8 metres sobre el serac. El batre de les hèlix aixeca milions de petits projectils de neu i glaç que impacten al cos i a la cara. A la colla del Gerard els és impossible mantenir-se dempeus i s'han d'estirar sobre el gel. La curiositat, però, fa que protegint els escassos centímetres de pell nus i gràcies a les ulleres, puguin seguir les maniobres de l'aparell volador. D'aquest baixa cap a l'interior de l'esquerda, amb una enorme precisió, un cable del qual penja una llitera. En uns minuts de màxima tensió, en què resten paralizats patint per la maniobra, veuen com finalment la recuperen. Malauradament, el Gerard pot observar que no puja sola. Una persona vestida amb un *mono* d'esquí de colors llampants hi està fermament lligada. Encara té forces per moure



els braços, però sembla malferida. Ha caigut a la trampa sense adonar-se de res. Sabedor de la importància de la rapidesa, el pilot eleva l'helicòpter que fins aquell moment s'ha mantingut a una alçada constant. S'endú la seva càrrega cap a l'hospital de *Chamonix*, on disposen de mitjans per a atendre les urgències d'aquest tipus. Aquesta persona, dins la desgràcia, ha estat de sort. Tot i que no en sabran mai més res, no poden evitar de pensar que es recuperarà i, cadascú a la seva manera, li desitja sort.

Un cop fet el silenci l'atmosfera esdevé més feixuga. Encara trigaran força estona a refer-se, tant físicament com moralment. Cal treure's molta neu del damunt i recuperar la temperatura corporal. S'han quedat asseguts deixant que el sol els mimi amb els seus raigs calents, abans de reprendre la baixada. Per al Gerard ha estat com un malson. La neu aixecada l'ha deixat mig colgat, ara té clar que no es pot refiar. Sort que no corren gaire. L'Àlvar i el seu cosí no es tornaran a apartar de la traça en cap moment.

Ja fa unes quantes hores que ha començat tot plegat i s'acosta l'hora de dinar. Decideixen aturar-se en un lloc anomenat *la salle à manger* (el menjador), ja que molts esquiadors s'aturen per fer-ho. En aquest punt la glacera s'eixampla molt i permet gaudir d'unes vistes magnífiques de les *Grandes Jorasses*, l'*Agulla Verda* i el *Dru*. El Miquel, que ha escalat algunes parets de la zona, explica anècdotes tot i assenyalant les vies principals. Les dimensions del conjunt són gegantines, quasi fora d'una dimensió humana. Després de dinar i de reposar força estona reprenen la marxa. La gelera es fa més planera i fins i tot en alguns punts han de remar. Pocs quilòmetres més enllà, però,

el pendent torna a augmentar sobtadament provocant una trencament general del gel, que s'obre en infinites esquerdes que els barren el pas totalment. Són dins un laberint de seracs on la tècnica esdevé fonamental. Han de transitar per primes cornises de gel per a cercar cada cop un pas més delicat. Arriben a un punt on la dificultat és màxima. S'ha de travessar un petit pont natural entre esquerdes que no fa més de 40 centímetres d'ample. A banda i banda, l'abisme gèlid s'insinua entre la foscor. Tots poden passar sense que hi hagi cap ensurt. Han superat l'examen final. Només aquest pas justifica totes les hores d'entrenament previ.

Trampejada aquesta zona, el descens torna a ser fàcil. Ja porten força hores a la neu i ja és hora d'abandonar la *Mer de Glace* per la seva rimaia esquerra. Ara cal trobar el camí que condueixi la colla fins a *Chamonix*. No s'han d'esforçar gaire, ja que hi ha qui els precedeix. Cal enfilarse entre avets i roca fins un promontori on troben una caseta de venda de refrescos. A partir d'aquest punt només cal seguir la pista forestal nevada que els mena fins a les pistes d'esquí de *Chamonix* i al final del trajecte.

Estan esgotats i contents. El Gerard se sent feliç d'haver superat els obstacles, encara que ara només pensi en un bon sopar i un llit calent. A la nit, però, els somnis continuaran l'aventura.

FITXA TÈCNICA

La *Vall Blanca* és un itinerari d'alta muntanya. Les glaceres evolucionen sense interrupció i les esquerdes que veiem avui pot ser que demà ja no hi siguin o que n'apareguin de noves. És un recorregut amb risc d'allaus depenent de l'estat de la neu i de les condicions meteorològiques.

Punt d'inici del descens: Aiguille du Midi (3.842m)

Punt d'arribada: Chamonix (1.035m)

Longitud del descens: 24 km

Tram sobre les geleres del Gegant i la Mer de Glace: 20 km

Vistes principals: Mont Blanc (4.807 m), Gros Rognon, Mont Blanc de Tacul (4.248 m), Agulla del Diable (4.114 m) Helbronner (3.466 m), Grandes Jorasses (4.208 m), Aiguille Verte (4.121 m), Dru (3.754 m).

Època aconsellada: de gener a mitjans de maig

Accés: Telefèric de Chamonix a l'Aiguille du Midi (val la pena reservar el tiquet amb antelació). El viatge d'anar i tornar a Chamonix representa des de Terrassa uns 1.700 km aproximadament.

Nivell d'esquí: Apte per a persones que saben esquiar en qualsevol tipus de neu i que poden baixar tot tipus de pistes.

Nota: El descens descrit es va realitzar el 8 de març de 1997. Els participants van ser: Gerard i Jordi Sebastià, Àlvar i Miquel Pastor, Isaac i José Luís Castilla, i la tieta de l'Àlvar, la Marisé.

CRÒNICA

ASSEMBLEA GENERAL EXTRAORDINÀRIA

A Terrassa a les vint hores i en segona convocatòria del dia 19 de desembre de 2002 en el nostre estatge social, sota la presidència del Sr. Àngel Casanovas i Crespo, acompanyat dels vicepresidents Sr. Joan Llobet i Sr. Francesc Suárez i del secretari Sr. Josep M. Escoda, se celebrà l'Assemblea General Extraordinària. Amb nombrosa assistència, obre l'Assemblea el Sr. president d'acord amb l'ordre del dia establert prèviament.

Punt únic: *Exposició per a l'aprovació, si s'escau, del procediment per a l'adquisició d'un nou local social.*

Agraint la presència dels assistents, fa una petita història de l'actual local que per tractar-se d'un edifici d'interès històric i catalogat en el conjunt d'edificis notables de la ciutat, no hem pogut adequar a les nostres necessitats estructurals, de com es va arribar als acords de lloguer durant vint anys, i de com s'ha arribat a un punt d'un import actual insostenible, tot i les intenses negociacions realitzades.

El Sr. president fa un repàs de tots els locals que la Junta ha mirat durant els últims mesos i que ha desestimat per causa de l'elevat preu o de la ubicació.

Seguidament exposa com és o podria ser el nou local. La finca és ubicada al carrer Sant Llorenç núm. 10 i 12 (antic gimnàs "Estil") i consta de dues plantes de 232 metres quadrats cada una. Està a disposició de l'Assemblea un informe de l'arquitecte Sr. Joan Baca i Pericot certificant que no té defecte per aluminosi. Per part del Registre de la Propietat de Terrassa, la confirmació que la finca no l'afecta cap domini ni càrrega pendent. Les seccions del Centre serien de bon distribuir i es podria condicionar un estatge de caliu social, més cèntric i de propietat. Repassats els pros, també informa dels contraes que caldrà tenir presents, com és alguna gotera i refer el pis de la planta inferior per a suprimir possibles humitats.

Informa l'Assemblea de les entrevistes amb Caixa Terrassa per a la negociació d'un crèdit hipotecari que no sobrepassés les nostres possibilitats econòmiques i no malmetés la bona marxa de l'entitat.

La quantitat a pagar pel local nou seria de 540.910'89 € (90.000.000 ptes.), amb un període d'amortització que s'hauria d'ajustar a un termini de quaranta-cinc anys. Caixa Terrassa sembla estar d'acord amb l'estudi exposat.

Seguidament el Sr. president presenta l'estudi econòmic per a fer front a la despesa. El número de socis actual, i que l'estadística ens confirma, és el més baix en aquestes dates de l'any. El total d'associats és de 2.900 en les diferents modalitats de pagament, que exposa en detall. L'augment del 15% de les quotes, que representa 0'50 € (83'0 ptes.) mensuals, és el necessari per a fer front a la despesa de lloguer d'enguany i que ha de ser quasi la mateixa quantitat per a pagar la hipoteca. Per a suavitzar el crèdit

hipotecari o avançar diners propis per a les obres de condicionament del local, es proposa una capitalització amb els socis disposats a pagar la quota de 10 anys per endavant (480'81 €, 80.000 ptes.). Aquesta proposta estaria limitada per a no descapitalitzar l'economia de l'entitat.

També es podrien fer aportacions voluntàries a retornar d'acord amb les possibilitats del Centre Excursionista de Terrassa.

Arribat aquest punt, es demana als socis assistents a l'Assemblea que intervinguin amb preguntes i dubtes que creguin convenients. El Sr. Francesc Suárez que farà de moderador dóna una explicació de l'ordre d'intervencions.

Els torns de preguntes, globalment molt constructives, giren a l'entorn de si es podran demanar subvencions a l'Ajuntament o a la Diputació. O de si en el nou local es podran encabir totes les seccions. Es demana que el lloguer amb la CECOT de l'actual edifici sia, fins a marxar-ne, de zero euros. Es fa una proposta segons la qual la capitalització de 80.000 ptes. a 10 anys també pugui ser de 40.000 ptes. a 5 anys.

El Sr. Francesc Muntada puntualitza que el nou local és més o menys perfecte i qualifica l'actual de poc acollidor i en el qual ens trobem lligats de peus i mans. Sobre els riscos a què ens haurem d'enfrontar, diu que són comparables, al·legòricament, als habituals d'un muntanyenc que s'encorda per fer una escalada.

El Sr. president va responerent a totes les preguntes i suggerències, puntualitza que de problemes de diners en tindrem, feina també, però que cal tenir en compte que al Centre Excursionista de Terrassa ara li vénen set anys de protagonisme per a arribar al centenari de la seva fundació.

Seguidament informa del sistema de votació, que serà secreta i es farà amb les papeletes que tot seguit es repartiran.

Les preguntes són: "*Estàs d'acord amb la compra del local?*", *SÍ - NO*

"Estàs d'acord amb el procediment de compra?", *SÍ - NO*

Es procedeix a la votació i per fer el recompte es demanen tres o quatre voluntaris d'entre socis assistents. La Sra. Ruth Massana, el Sr. Josep M. Prat, el Sr. Gabriel Bellmunt i el Sr. Josep Sánchez faran aquesta tasca.

Tot seguit es fa saber el resultat de l'escrutini, que és el següent:

Vots totals recomptats	140
Vots "SÍ" a tot	134
Vots "NO" a tot	2
Vots en blanc	1
Vots "SÍ" al procediment i en blanc al local	1
Vots "SÍ" sols al local i no al procediment	2
37 socis es comprometen a la capitalització	

Per tant l'Assemblea aprova: l'augment del 15% de les quotes, la compra del local, la capitalització de 10 anys a 80.000 ptes. o de 40.000 a 5 anys i l'aportació voluntària, a retornar d'acord amb les possibilitats econòmiques de l'entitat.

El Sr. president clou la sessió valorant la importància d'aquesta Assemblea i agraint als socis presents la seva assistència i col·laboració, quan són les vint-i-una hores i quaranta-cinc minuts del dia 19 de desembre de 2002.

ACTES CELEBRATS

— Divendres 4 d'octubre: *MONTSERRAT - EVOCACIONS*. Projectió de dos audiovisuals (format 6 x 6) a càrrec del nostre consoci Sr. Ramon Armengol i Rodó.

— Divendres 25 d'octubre: *54è CAMPAMENT SOCIAL D'ALTA MUNTANYA, A LES DOLOMITES*. Projectió de diapositives.

— Dijous 7 de novembre: *LEÓN, ZAMORA I SALAMANCA: ESPAIS NATURALS I PATRIMONI*. Projectió a càrrec dels Srs. Joana Romero i Xavier Forés. Visió de diferents Parcs Nacionals: Los Ancares, Los Arribes del Duero, Lagunas de Vilafáfila, Parc Natural del Lago de Sanabria i la Reserva de las Batuecas (Patrimoni de la Humanitat, declarat per la UNESCO l'any 1997).

— Dijous 21 de novembre: *CAMPAMENTS D'ALTA MUNTANYA ANYS 1971-1980*. Presentació del vídeo del nostre consoci Sr. Maties Masip i muntatge a càrrec del consoci Sr. Josep M. Escoda. Recopilació després de vint-i-dos anys d'aquesta activitat, de records i remembrances d'una activitat social ben arrelada.

— Dijous 28 de novembre: *L'AVENC KRUBERA - VORONYA (-1710 m.)*. Conferència a càrrec de Sergio Garcia-Dils de la Vega, component de l'equip que juntament amb rusos i ucraïnesos, exploraren aquesta cavitat, situada al massís d'Aràbica (Caucas Occidental) a la República d'Abkhàzia. S'aconseguí la màxima profunditat mundial.

— Divendres 13 de desembre: *L'ART DE LA MENT*. Presentació del llibre d'aquest títol a càrrec del seu autor, escriptor i Dr. en teologia, Sr. Francesc Bofill, conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc.

— Dijous 19 de desembre: *5a DUATLÓ D'ALTA MUNTANYA DE CATALUNYA*. Presentació de l'audiovisual, de la 5a Duatló, celebrada el 20 d'octubre a la Vall de Núria (Ripollès).

— Dijous 26 de desembre: *34è CONCERT DE NADAL I TRADICIONAL VETLLADA DE POESIA*. Celebració de la vetllada de Sant Esteve, amb l'actuació de la soprano M^a Teresa Vert, acompanyada al piano pel Sr. Joan Vila. Ens van oferir àries d'opera, cançons populars i nadales.

En la part poètica el consoci Sr. Francesc Palet i Setó dedicà la seva lectura a mossèn Cinto Verdaguier, en escaure's enguany el centenari de la mort del poeta. Els temes foren eminentment muntanyencs. Ens fèiem ressò de "l'Any Internacional de les Muntanyes", amb obres de Verdaguier, Maragall, Guerau de Liost, J.M. Guasch i Josep M. de Sagarra.

RESSENYA

L'entitat ASERT (Agrupació Sardanista) va celebrar dels dies 12 al 15 de setembre, la XIXa Diada Sardanista i el 30è Aplec de Terrassa. El Centre hi va ser convidat, especialment el divendres dia 13 en un acte cívic davant del monument a Verdaguer, a la plaça de la ciutat que du el seu nom.

A les vint hores, en el nostre Saló d'Actes, el nostre consoci senyor Francesc Palet oferí la conferència "Mossèn Cinto Verdaguer i la seva obra", amb una exposició biogràfica del poeta, en escaure's enguany el centenari de la seva mort. La conferència fou seguida d'una escollida lectura de poemes.

EXPOSICIONS

— Del 8 al 26 de juliol en el nostre Saló d'Actes:

65a Edició del Saló de Fotografia
45a Edició del Premi de Muntanya
16a Edició del Premi en Color
3a Edició del premi de Fotografia Digital
1a Edició del Premi d'Espeleologia

— Del 15 al 31 d'octubre: *Exposició antològica de la col·lecció particular de la família de JOAN TOBELLA i SERRA (1912-2001).*

ACTES SOCIALS

DINAR DE GERMANOR I ACTE D'HOMENATGE

El dia 23 de novembre es va celebrar el dinar i acte d'homenatge en un acreditat restaurant de la ciutat i es procedí al lliurament de les Medalles d'or i argent a trenta consocis: onze de 50 anys de soci i dinou de 25 anys.

Medalles d'or (50 anys)

Manuel Andreu Saez
 Fèlix Belil Claret
 Tomàs Casanovas Mas
 Josep Costa Brunet
 Jaume Figueras Palà
 Marian Galí Segué
 Jesús Llamas Sanchís
 Antònia Llamas Sanchís
 Pere Ros Gasset
 Josep Maria Soler Aliart
 Rosa Vila Sauquet

Medalles d'argent (25 anys)

Francesc Badiella Cadafalch	Rosa Jornet Marsal
Àngels Closa Torrens	Concepció Rosaura Raich
Luci Morera Domínguez	Jordi Aguilera López
Jordi Julià Sort	Joan Penalva Lorach
Francesc Zamora Barra	Montserrat Rojas Beltran
Eloi Perich Ubach	Enric Jornet Vila
Joan Pladeveya Selvas	Jaume Argemí Berenguer
Jordi Pérez Roig	Francesca Chavanel Gros
Ferran Aparicio Casals	Àngels Blasi Margenat
Joaquim Badia Armengol	

També, en el mateix acte, va rebre la insígnia del Centre, amb distinció d'or, el Sr. Francesc Palet i Setó, en reconeixement als molts anys de dedicació, treball i ajut en pro de l'excursionisme i de la nostra entitat.

54è CAMPAMENT SOCIAL D'ALTA MUNTANYA

Del 4 al 19 d'agost del 2002

Quan es va conèixer l'emplaçament del Campament de l'estiu del 2002, la resposta dels socis va ser massiva, fins a l'extrem de desbordar totes les previsions i a punt de fer-ne trontollar la viabilitat, per excés d'èxit. Les Dolomites eren una opció massa temptadora per resistir-se a la seva força de seducció. L'organització, però, superant les dificultats inicials d'espai i d'infraestructura, va aconseguir el que semblava impossible: que tothom hi tingués cabuda i no hi hagués de renunciar ningú.

L'escenari de les nostres vacances aquest any han estat les Dolomites de Brenta, i la base d'operacions la pintoresca població de Pinzolo, capital de la Val Rendena, a la regió italiana del Trentino. Aquesta situació privilegiada posa a l'abast immediat dels acampadors, d'una banda, el massís típicament alpí d'Adamello i Presanella, amb extenses geleres i muntanyes granítiques de més de 3.500 metres i, de l'altra, l'increïble i singular conjunt dolomític de Brenta.

Tot i que es van dur a terme activitats muntanyenques a tots dos sectors, l'atractiu inqüestionable de les bigarrades roques dolomítiques i l'espectacularitat de les vies ferra-



Crozzon di Brenta



El *Campanil Basso*, des de la via ferrada de le Bocchette Centrale

des i els camins equipats que les solquen les van convertir en el principal centre d'atracció de les vacances.

Efectivament, el grup de Brenta emergeix de forma imponent i violenta per damunt dels prats i boscatges més idíl·lics, i està equipat amb una xarxa molt completa de refugis que possibiliten la travessia del massís en totes les direccions per vies i camins de totes les dificultats.

La situació del Campament, d'altra banda, just al límit del parc natural d'Adamello-Brenta, permetia infinitat d'excursions, passejades i sortides turístiques sense allunyar-se de les tendes o les caravanes: llacs, rius, cascades, boscos d'una bellesa inusual eren a l'abast dels acampadors, sovint sense ni tan sols la necessitat de fer ús dels mitjans de transport.

Els primers dies de l'acampada vam estar sota la influència d'una forta borrasca que va afectar mig Europa, amb efectes desastrosos. Al nord d'Itàlia les conseqüències no van ser tan dramàtiques, però quatre dies seguits de pluja —i la pujada constant del riu— començaven a minar la moral dels més optimistes...

El mal temps, però, no va ser obstacle per dur a terme les activitats més diverses, i molts ho van aprofitar per realitzar visites turístiques i culturals per les rodalies de la

zona: Bolzano, Trento, el llac de Garda... i fins i tot Venècia. Una experiència única va ser una multitudinària expedició a la representació de l'òpera *Nabucco*, a l'incomparable marc de l'Arena de Verona.

La Festa Major del Campament, que acostuma a celebrar-se el diumenge central de l'acampada, sí que es va veure deslluïda i afectada pel temporal, però va tenir una rèplica l'altra setmana, amb un excel·lent grau de participació en totes les activitats tradicionals d'aquestes avinenteses.

El grau de confort del Campament ha esdevingut ja proverbial. Tots recordem la imatge dels acampadors, de bon matí, abillats amb barnussos –i sovint paraigües–, conversant en rotllanes al costat de les cabines de les noves dutxes fumejants, un luxe impensable fa ben pocs anys, o davant del succulent bufet de l'esmorzar... per no parlar de l'extraordinària cuina a què ens tenen acostumats els nostres cuiners, que supera cada any el que sembla insuperable.

La sofisticació, però, ha arribat també amb noves tecnologies, que ens van permetre recrear cada nit, en unes improvisades sessions de cinema de barri, les activitats dutes a terme durant el dia, en un avanç del que seria, un cop tornats al nostre quefer diari, la passada col·lectiva de diapositives a l'estatge social del Centre, quan aquells moments de lleure i convivència a la natura serien ja només un record, present, això sí, en un lloc preferent dels nostres pensaments.

Ferran Lozano i Ferrer

NOTICIARI DIVERS

DISTINCIONS A UNS CONSOCIS

— *MANUEL RAMON i JOSEP SERRANO*: Han estat guanyadors absoluts del "Ral·li de Muntanya de la Vall d'Unarre".

— *SUSANA CABRATOSA i ORIOL FONT*, que en aquest mateix Ral·li es van classificar en primera posició i en la categoria de plata.

La nostra enhorabona per als nostres esforçats consocis.

TERRASSEC DE L'ANY 2002

Ha estat nomenat "TERRASSEC DE L'ANY 2002" el nostre consoci Sr. Adrià Font i Alcañiz. La nostra cordial felicitació a l'esforçat alpinista com a component de les Expedicions al MAKALU i també músic ben destacat dels conjunts jazzístics locals, on la seva tasca com a "bateria" ha estat, i es troba encara, en plena activitat després de força anys de dedicació. Enhorabona.

INAUGURACIÓ DE LA PLAÇA D'IU PONS

El dia 22 de desembre es va inaugurar solemnement la bonica plaça d'Iu Pons, al barri de can Roca. Iu Pons (1902-1959) fou un poeta nascut a Barcelona però que va residir a Terrassa des del 1927, arran del seu casament. Pons va estimar la nostra ciutat i els seus entorns tant o més que si hi hagués nascut, i va estar molt vinculat a les activitats excursionistes. Fruit d'aquesta estimació són, entre d'altres textos, la cèlebre *Llegenda del drac de Sant Llorenç del Munt* (1932) i el conegut, bé que encara inèdit, *Poema de Sant Llorenç del Munt* (1956), un mecanoscrit del qual roman a la nostra biblioteca.

A l'acte hi assistí l'il·lustríssim alcalde de Terrassa, Pere Navarro, que descobrí un monòlit dedicat al poeta i recordà en el seu parlament la necessitat que la ciutat faci memòria, a través del nomenclàtor, dels seus escriptors insignes. Per la seva banda, els senyors Llorenç Vergés i Jaume Aulet glossaren, respectivament, la figura humana i literària d'Iu Pons, i agrairen en nom de la família que l'Ajuntament s'hagués volgut afegir tan decididament a la celebració del centenari del naixement del poeta.

AGRAÏMENT

Ens complau deixar constància de la continuïtat com a anunciant en el nostre ARXIU del nostre consoci Sr. Virgili Vera i Junyent, que en el transcurs de vint-i-cinc anys, des del mes de juliol de 1976 fins al desembre de 2001, ha omplert un espai.

Ara, en produir-se el cessament de la seva dedicació professional a la fotografia i publicitat per raó de jubilar-se, li expressem el nostre agraïment per la constant col·laboració.

EN LA MORT D'EN PERE ELIES I BUSQUETA

Avui ens hem de doldre de la pèrdua d'un conciudadà il·lustre, en Pere Elies.

Va morir a Barcelona el 6 d'octubre a l'edat de 93 anys. Professor de llengua catalana des de l'any 1936, escriptor i poeta. Exercí en el camp periodístic al diari local «L'ACCIÓ». Cofundador i director de la publicació «ESTÍMUL». Portaveu del Grup Excursionista Egara. Capdavanter pel que es refereix a l'ensenyament de la llengua catalana, d'ençà de l'any 1943 i en el període de més intransigència i opressió de la nostra identitat. Repetidament guardonat en els Jocs Florals de la Llengua Catalana, celebrats a l'exili i més tard ja aconseguida la seva normalitat, va merèixer el títol de Mestre en Gai Saber. La Generalitat de Catalunya li va atorgar la Creu de Sant Jordi.

Ha publicat novel·la, assaig, biografia i poesia, amb una dotzena de títols. Cal remarcar especialment els seus diccionaris bilingües "Canigó", "El meu primer Sopena" i el "Diccionari Il·lustrat de la Llengua Catalana". Diferents entitats l'han distingit amb premis honorífics.

A l'acte del seu enterrament a Barcelona hi va concórrer un representant de la nostra entitat, el qual, en nom del Centre i propi, va expressar el condol als familiars de l'extint.

Descansi en pau el recordat amic.

NECROLÒGIQUES

GAIETÀ TRENCHS i SICART

El 22 de maig, morí el nostre consoci Gaietà Trenchs. Llegiu, si us plau, l'article que en Manuel Planchat li dedica a la pàgina 400 d'aquest ARXIU.

Expressem als seus fills Nuri i Gaietà i família el nostre adolorit condol.

NÚRIA OLIVÉ

El dia 3 de desembre de 2002, va morir de manera sobtada la nostra amiga Núria Olivé.

Sempre recordarem, quan fèiem Pirineu i arribàvem al cim, la joia que reflectia la seva cara, tot i les dificultats de l'ascensió. La Núria era una bona excursionista i també una excel·lent companya, ajudant sempre el més dèbil ...

Núria, els teus amics de sempre, com vaticina la cançó, trobem a faltar el teu somriure...



BIBLIOTECA

OBRES INGRESSADES PER DONACIÓ O ADQUISICIÓ

- *Cimas Pirenaicas*, de Michel Sébastien (Ed. Martínez Roca).
- Revista "Altitude", núms. 48 i 49 (Groupe Pyrénéiste de Haute Montagne).
- *Actes de les sessions públiques inaugurals* —1888 i 1890— de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques.
- *Bulletins del Centre Excursionista de Catalunya* dels anys 1906 al 1935.
- *Escalada*, de John Barry i Roger Mear (Ceac 1991).
- *Gel vertical*, de Joan Quintana i Paredes (Pleniluni, 1989).
- *Montserrat, regió d'Agulles: guia d'escalades*, de Vicenç Roig (Pleniluni, 1991).
- *El Pla de Reguant i la seva biodiversitat*, de S. Jofre, M. Sala, i E. Sala (C.E. de Súria, 2002).
- *El Cadí, el Moixeró i el Pedraforca*, de A. Aragon, J. Laleluxa i J. Portell (Pòrtic, 2002).
- *Apunts per a una història de la premsa terrassenca*, de Joan Manel Oller (Fundació Torre del Palau, 2002).

Per a més informació podeu consultar els Periòdics Mensuals del Centre.



SECCIÓ D'EXCURSIONISME

ACTIVITATS

—Diumenge 21 de juliol: *SORTIDA AL PEDRAFORCA*. Pollegó Superior pel canal del Verdet. Vocal: Enric Cortès.

—Diumenge 25 d'agost: *EXCURSIÓ ALS PICS DE LA MUGA i TOSSA PLANA DE LLES*. Vocals: Enric Cortès i Lluís Martínez.

—Dissabte 7 i Diumenge 8 de setembre: *LA VALL D'UNARRE. Excursió al MASSÍS DEL MONT-ROIG*. Vocal: Enric Cortés.

—Dimecres 11 de setembre: *NETEJA POPULAR del LLAC PETIT*. Vocal: F. Suárez.

—Dissabte 14 de setembre: *TERRASSA - VILAFRANCA DEL PENEDEÈS*. Vocals: F. Suárez, J. Pavón i G. Bock.

—Diumenge 15 de setembre: *MATINAL a COLLSEOLA i al PARC del LABERINT D'HORTA*. Vocals: R. Sanllehí i A. Jiménez.

—Diumenge 29 de setembre: *CONEIX LA TERRASSA MEDIEVAL*. Vocals: F. Suárez, E. Sanllehí i J. Pavón.

—Diumenge 20 d'octubre: *SORTIDA AL PUIG DE BESTRACÀ*. Vocals: M. Rodríguez i K. Soler.

—Diumenge 27 d'octubre: *CONEIX LA BARCELONA ROMANA*. Vocals: Suárez, Bock, Pavón i Sanllehí.

—Dissabte 9 de novembre: *VIES FERRADES A ANDORRA*. Vocal: Jordi Sales.

—Diumenge 10 de novembre: *PEL VESSANT ORIENTAL DEL MONTSENY*. Vocals: M. Salvador i N. Zamora.

—Diumenge 10 de novembre: *COLL D'ESTENALLES-LA MOLA-CAMÍ DELS MONJOS, fins a SANT CUGAT DEL VALLÈS*. (Efemèride de 300 excursions col·lectives organitzades per en Francesc J. Suárez)

—Diumenge 24 de novembre: *EXCURSIÓ AL MONTSANT*. Vocals: E. i P. Casanovas.

—Diumenge 1 de desembre: *TRAVESSA PER SANT LLORENÇ DEL MUNT*. Vocal: X. Pereira.

—Diumenge 1 de desembre: *RASOS DE PEGUERA: ESPINALBET-PEGUERA-ESPINALBET*. Vocal E. Cortés.

—Dijous 26 de desembre: *TRADICIONAL SORTIDA de SANT ESTEVE*. Vocals: J. Torras i P. Martínez

PETITES TRAVESSADES FAMILIARS (2a època)

—Diumenge 29 de setembre: *ASCENSIÓ A LA TOSSA d'ALP (CVIII)*. Vocals: R. Pitarch i M. Torras.

—Diumenge 27 d'octubre: *PUJADA AL SANTUARI DEL MONT (CIX)*. Vocals: R. Alegre i J. Fossas.

—Diumenge 24 de novembre: *DE COLL FORMIC A SANT SEGIMON i VILADRAU (CX)*. Vocals: J. Setó i M. Ferrer.

—Diumenge 15 de desembre: *A MONTSERRAT (LES NEULES) (CXI)*. Vocals: J. M. Soler i A. Llamas.

VOCALIA D'HISTÒRIA

—Dissabte 7 de setembre: *LA VIA AUGUSTA PER CATALUNYA. (I) DE MARELLA A CORNELLÀ DE LLOBREGAT*. Vocals: F. Suárez, J. Pavon i G. Bock.

—Dissabte 28 de setembre: *(II) DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT A BADALONA*. Vocals: Suárez, Pavon i Bock.

—Dissabte 12 d'octubre: *(III) DE SANT FELIU DE LLOBREGAT A BADALONA - EL CAMÍ DE DALT*. Vocals: Suárez, Pavon i Bock.

—Dissabte 26 d'octubre: *(IV) DE BADALONA A MATARÓ PEL CAMÍ DEL MIG*. Vocals: Suárez, Pavon i Bock.

—Dissabte 9 de novembre: *(V) DE MATARÓ A CANET DE MAR*. Vocals: Suárez, Pavon i Bock.

—Diumenge 17 de novembre: *LA VILA ROMANA DE BOADES, EL SEPULCRE DE BOADES, LA TORRE DEL BRENY i EL CASTELL DE CASTELGALÍ*. Vocals: M. Domingo i F. Suárez.

—Dissabte 23 de novembre: *(VI) DE CANET DE MAR A TORDERA*. Vocals: Suárez, Pavon i Bock.

—Dissabte 30 de novembre: *(VII) DE TORDERA A CALDES DE MALAVELLA*. Vocals Suárez, Pavon i Bock.

—Dissabte 14 de desembre: *(VIII) DE CALDES DE MALAVELLA A GIRONA*. Vocals: Suárez, Pavon i Bock.

GRUP DE SENDERS

—Dissabte 21 de setembre: *LLAC D'ENGOLASTERS - CABANA DELS ESPARVERS*.

—Diumenge 22 de setembre: *CABANA DELS ESPARVERS - GUILS DE CERDANYA*.

—Diumenge 27 d'octubre: *COLLADA DE TOSES - QUERALBS*. Vocals: Enric, Robert i Hermo.

—Diumenge 17 de novembre: *CAP DE CREUS - LLANÇÀ*. Vocals: G. Bellmunt i J. Sales.

—Diumenge 15 de desembre: *ESPOLLA - LA JONQUERA*. Vocals: Eduard i Agustí.



SECCIÓ INFANTIL I JUVENIL

FARIGOLA-KINDER

—Diumenge 8 de setembre: *FONT I BAUMA DE LA POLA, BAUMA I MAS DE L'ESPLUGA, EL FORAT DEL VENT*. Vocal F. Suárez.

—Diumenge 13 d'octubre: *BASSA DE LA CALÇADA - CARENA DEL PAGÈS - SOT DE LA BÓTA*. Vocal: F. Suárez.

—Diumenge 24 de novembre: *PLA DELS GINEBRONS - ELS ÒBITS - SOT DE LA BÓTA*. Vocal: F. Suárez.



SECCIÓ D'ESQUÍ

ACTIVITATS

JULIOL-AGOST

Estades d'estiu als Alps francesos, a Tignes, a fi de començar a preparar-se tant tècnicament com físicament de cara a la propera temporada.

SETEMBRE

Inici del programa d'activitats per a alguns corredors del nostre Club, en règim d'internat, on combinen estudis, preparació física i esquí al llarg de tota la temporada:

- Clàudia Carreres, Llúcia Sender, Adela Vilanova i Aleix Tomàs formen part del Grup d'Alt Rendiment del CAR de Sant Cugat. Aquest grup ha estat becat per la Direcció General de l'Esport Català, amb la finalitat que representin Catalunya a nivell europeu.
- Adriana Tauler i Maria Vilà estan dins l'equip de tecnificació del Col·legi Pirineus d'Andorra.
- Alexandra Vilà i Alèxia Tauler formen part de l'*Equipo Juvenil Nacional*.

OCTUBRE

Estades de tardor als Alps, organitzades per Sky Camp.

NOVEMBRE

31a Festa de la Benvinguda de la Neu al Raval de Montserrat, que any rere any reuneix un gran nombre de socis i terrassencs interessats a conèixer les activitats que el Club d'Esquí ofereix. No hi va faltar l'exposició de fotografies de les activitats realitzades al llarg de la temporada anterior, així com l'exposició del nou material tècnic, a càrrec del nostre col·laborador Benitosports, i un estand de venda de material de segona mà que va tenir molt d'èxit. Durant tota la tarda grans i petits estigueren pendents dels tradicionals sorteigs que acolliren gran quantitat de gent.

DESEMBRE

Reunió amb pares i corredors per a presentar la temporada 2002-2003.

Director tècnic: Josep Maria Vilamitjana

Entrenadors de l'equip de competició juvenil i sènior: J. M. Vilamitjana i Marc Tugues.

Entrenadors de l'equip de competició infantil: Anna Torras i Pau Duran.

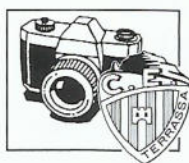
Entrenadors de l'equip de competició aleví: Ivan Giner, Marta Torres i Elisabet Vives.

Escola de competició:

Coordinadora: Maia Soler

Entrenadors: Alba Duran, Marta Garrido, Mireia González, Anna Zamora, Sergi Canet, Ignasi Freixa i Arnau Sallés.

El temps i la millora de les instal·lacions de l'Estació de la Masella, que en aquests moments té una bona infraestructura per a fabricar neu artificial, van permetre que pel pont de la Puríssima s'iniciessin els entrenaments de l'escola de competició, de l'equip de competició d'esquí alpí i de l'snowboard.



SECCIÓ DE FOTOGRAFIA

LXV SALÓ DE FOTOGRAFIA

XLV SALÓ DE MUNTANYA. XVI SALÓ DE COLOR.

III SALÓ DE FOTOGRAFIA DIGITAL. I SALÓ FOTOGRÀFIC D'ESPELEOLOGIA

Reunits a la seu social del Centre Excursionista de Terrassa el dia 2 de juliol els membres del Jurat qualificador, senyors Francesc Muntada, Joan Mateo i David Sarró, han acordat en atenció als mèrits artístics i tècnics de les obres presentades concedir els premis establerts, com segueix:

PREMI D'HONOR A LA MILLOR COL·LECCIÓ (Tres fotografies):

A l'obra: *LA MATERNITAT DE CAROLINA I*

LA MATERNITAT DE CAROLINA II

LA MATERNITAT DE CAROLINA III

Autor: G. Sergio Tello Soler

CLASSIFICACIÓ TEMA LLIURE (A) BLANC I NEGRE

Primer premi a l'obra: *EL MAR III*

Autor: Carles Verdú Prats

Segon premi a l'obra: *TIRS I ARRASTRE*

Autor: Vicente Bataller Alvatosa

CLASSIFICACIÓ TEMA MUNTANYA (B)

Primer premi a l'obra: *VOLTANT PEL LLAC DE BESIBERRI*

Autor: Miquel Taverna Homs

Segon premi a l'obra: *MER DE GLACE*

Autor: Joan Samper Grau

CLASSIFICACIÓ TEMA COLOR (C)

Primer premi a l'obra: *REFLEJOS*

Autor: Vicente Bataller

Segon premi a l'obra: *BRANCA GELADA*

Autor: Xavier Forés i Joana Roncero

CLASSIFICACIÓ TEMA DIGITAL

Primer premi a l'obra: *HUELLA EN EL TIEMPO*

Autor: Miguel Parreño

Segon premi a l'obra: *PLASTIFLOR*

Autor: Jordi Albareda

CLASSIFICACIÓ TEMA ESPELEOLOGIA

Primer premi a l'obra: *PARC SUBTERRANI*

Autor: Miguel A. Martínez Bruque

Segon premi a l'obra: *SIMA GÒTICA I*

Autor: Tomàs Martín Ruiz

PREMI AL PRIMER CLASSIFICAT DE L'ENTITAT

A l'obra: *MONTSERRAT II*

Autor: Ramon Armengol



SECCIÓ D'INVESTIGACIONS SUBTERRÀNIES

CAMPANYA ESPELEOLÒGICA PICS D'EUROPA

PICS D'EUROPA - MASSÍS CENTRAL - Del 3 a l'11 d'agost

Per a la campanya d'enguany hem comptat amb la participació de 9 espeleòlegs, 4 socis de la S.I.S del Centre Excursionista de Terrassa i 5 membres de la secció d'espeleologia de la U.E.C de Mataró, els quals s'han avingut per treballar en les exploracions que la S.I.S realitza des de 1984 al Massís Central de Pics d'Europa.

La campanya ha estat marcada per la boira, i els darrers dies també per la pluja. Un any més es muntà el campament base al *Llagu de las Moñetas*, on es va tragar tot el material en dos viatges. El primer dia de campanya es dedicà a organitzar el campament i s'aprofità per prospectar les zones properes al campament (*Peña Castil* i *Escamellao*),

ja que la boira complicava el treball en zones més llunyanes. La resta de campanya es treballà al sector HL, concretament, a la zona del *Cueto de la Cuadra*.

Els objectius per a la campanya 2002 eren, desobstruir el pas estret de la cavitat PC-33, ja localitzada i explorada en campanyes anteriors; tornar a explorar la Sima del Cueto de la Cuadra i la Cueva del Cueto de la Cuadra per a comprovar possibles continuacions; seguir amb la prospecció del sector HL per a comprovar els taps de gel.

Durant la campanya s'han explorat i topografiat les següents cavitats:

E-1

En la prospecció per la zona propera a l'Escamellao, delimitada com a sector E, localitzem una llarga esquerda tectònica. Es comprova que no té cap mena de continuïtat.

M-1

Localitzada l'any 1986. Segons el treball realitzat en campanyes anteriors, la cavitat finalitza a -14 m amb un tap de neu. Enguany s'ha comprovat que la cavitat segueix en el mateix estat.



Campament Pics d'Europa.

M-2

Igual que al M-1 es baixa per a comprovar el nivell de neu. Un meandre lateral permet davallar dos pous, un de 18 m i l'altre de 8 m de profunditat. A la base del primer pou també es troba un pou paral·lel de -7 m.

HL-40

Esquerda amb un tap de neu obert per la rimaia.

HL-42

Es tracta d'una cavitat amb dues boques, si bé una és impracticable l'altra permet davallar fins a la base del pou a -7 m. A mig pou podem accedir a un meandre lateral que esdevé obstruït per blocs a uns 12 m de recorregut. Entre els blocs es percep un lleuger corrent d'aire.

HL-43

Es tracta d'una esquerda allargassada amb una estreta al mig, la qual diferencia dues boques. La de més al Sud formant una torca d'uns 4 m de diàmetre, i l'altra boca formada per blocs permet descendir a ramonage. Descendint per la torca s'arriba a la màxima fondària (-15 m) on es troba un gran tap de neu, des d'on es percep un lleuger corrent d'aire.

HL-30 (Cueva del Cueto de la Cuadra)

La cavitat, explorada pel grup francès SCAL l'any 1978, fou reexplorada en la campanya 2001, localitzant un meandre impracticable que s'obria en un pou sondejat d'uns 20-30 m.

Enguany, a un nivell inferior del meandre, s'ha pogut desobstruir i davallar un pou de 24 m. Aquest pou consisteix en l'eixamplament del propi meandre que constitueix la cavitat, que finalitza a -55 m. A pocs metres de l'eixamplament del meandre es localitza una gran finestra a la qual caldrà accedir mitjançant un passamà. D'aquesta manera la cavitat segueix oberta per a properes exploracions.

HL-31 (Sima del Cueto de la Cuadra)

Aquesta cavitat, coneguda com Sima del Cueto de la Cuadra, fou explorada pel grup francès SCAL i posteriorment reexplorada i topografiada pel S.I.S. Enguany s'han volgut comprovar les possibilitats de desobstrucció d'un meandre bufador.

41è CURSET D'INICIACIÓ A L'ESPELEOLOGIA

Del 15 d'octubre al 28 de novembre es realitzà el 41è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia, dirigit per Olga Tejero.

Hi va haver una participació de 16 cursetistes. Es van realitzar 10 classes teòriques i 6 sortides pràctiques.

Dins la clausura del curset va tenir lloc la conferència sobre l'exploració de la cavitat Krúbera-Voronya situada al massís d'Aràbika (Caucas Occidental), a la República d'Abkhàzia, a càrrec de Sergio García-Dils, membre de l'expedició UKRS.S.A.-CAVEX-MTDE-TEAM. Es va fer el lliurament de diplomes que anà acompanyat d'un petit homenatge a en Jaume Claverí i Casas, en agraïment a la seva col·laboració en les xerrades de Geologia en els cursets d'iniciació.



Pràctiques a les Foradades.



Secció d'Investigacions Subterrànies del Centre Excursionista de Terrassa

ESPELEOKINDER

— 14 de juliol: *COVA DEL GEGANT* (Sitges). Exploració de la Cova del Gegant, la cavitat més llarga d'aquesta part del litoral, amb accés en forma d'avenc i sortida per una cova al mateix penya-segat. (12 participants).

— 1 de setembre: *AVENC DE LA FALCONERA* (Serra de l'Obac. Mura). Matinal a aquesta coneguda cavitat amb una vertical de més de 25 m on la canalla gaudí força, tant pel *rappel* per davallar-hi com per l'ascensió còmoda en un pou aeri. (12 participants).

— 29 de setembre: *AVENC DE LA CLOTA* (Garraf - Begues). Interessant cavitat del Garraf amb una sala subterrània força espaiosa. (11 participants).

— 20 d'octubre: *COVA D'EN SALVI* (Collsacabra). Exploració còmoda d'aquesta cavitat amb un llac final on ens poguérem remullar una mica, visitar les sales dels ratpenats i la platja subterrània més curiosa de Catalunya. (19 participants).

— 17 de novembre: *AVENC DEL PLA DE LES COMES* (Ordal - Vallirana). Sortida de pràctiques a aquest conegut avenc amb dues boques d'accés. Es pogueren practicar força els *rappels* així com l'ascensió amb sistema *eruga*. (11 participants).

— 15 de desembre: *COVA SANTA DE MONTSERRAT*. Participació a la missa dominical que se celebra en aquesta capella, que fou oferta especialment pel prior del monestir arran de la celebració dels 10 anys d'Espeleokinder. La visita a la Muntanya Santa fou motivada per la doble celebració de l'any Gaudí i l'any Verdaguer, puix que en aquest indret de Catalunya es poden trobar dues obres d'aquests grans patricis catalans. En primer lloc, una obra del rosari monumental que condueix a la Santa Cova fou dissenyada per l'arquitecte Antoni Gaudí i, en segon lloc, recordar que la lletra del Virolai és del poeta Jacint Verdaguer.

La jornada acabà amb un Dinar de Germanor a la masia de Can Mimó de Vacarisses, on es féu el tradicional repartiment de diplomes. (49 participants).

